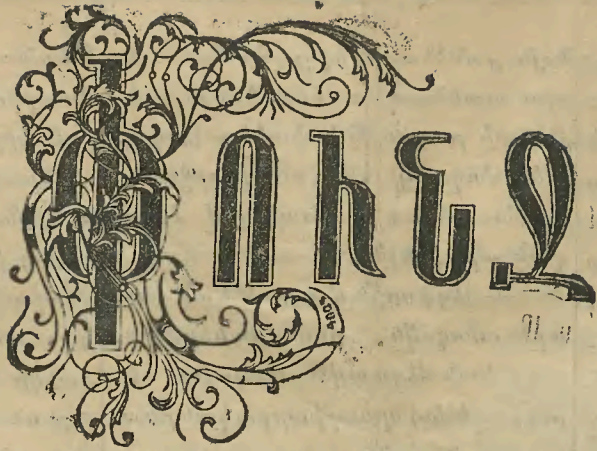

Փոստը ՇԱՐԱՐ օրերը կը քրտարակուսի :
Տարեկան բաժանորդագրին է երկու և կես
արծաթ Մեծիտ կանխիկ վճարելի , քի՛ մայրաքա-
ղաքիս և իւր արուարձանաց և քի՛ գաւառաց
համար :
Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական և գաւառական բողոտարութեան
ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարայ է , և կը գտնուի մասնա-
ւորապէս Պանճի-Գաբու ջրավաճառ և գրավա-
ճառ Պողոս և Յակոբ աղայից խանութները :

Ծանուցման տողը 3 դուրուշ է մէկ անգամի
համար : Աւելի ածան կըլլայ աւելի անգամներու
համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր
ուղղելի առ ՏԵՐԵՆ-ՏԵՐ Հ. Ս. Ալաճաճեան Կ. Պոլիս
Պալլե-Բազար Նաճիկի խան վերի յարկի 16 :

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pountch
—16 Nafie-Han, Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

ԹԻՒՆ 2093

Շ Ա Ր Ա Ր

1888 ՍՊՐԻՆ 9

ԽՍՐԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ

Պայքարի նախնի որ կը առնու-
նուի ի մասին թղթակցութեան
լրագրոյս , յատկապէս Միացեալ
ընկերութեան պատուարձան Տը-
նօրէն ժողովոյ ուշադրութեան կը
մատուցանեմք ըստ առաջարկու-
թեան նամակագրին , և կը յու-
սամք որ յիշեալ զիւղաքաղաքի
վարժարանի աղքատիկ ուսանողը
քիչ ժամանակէն կուենան պէտք
եղած նախնական դաստիարակ-
չնորհիւ Միացեալ ընկերութեան :
Հարկ էր որ Իզմիրի Ուսումնական
խորհրդոյ ուշադրութեան մատու-
ցանէինք զայն , որովհետեւ Պայք-
արը Իզմիրի առաջնորդական թե-
մերէն է , և Իզմիրի աղքատին
անտուկն կամ Իզմիրի ձեռնհաս
աղքատնոց բաղձութիւնը կարող
են այսօրի և շատ աւելի նպաստ
հասուցանել վիճակին կարօտ թե-
մերուն կըթական և այլ հաստա-
տութեանց . սակայն դժբաղդա-
բար Իզմիրի աղքատին կացութիւնը
զեւթ բոլորովին անդորարացեալ չէ ,
և թերեւս ընդ աղքատի նայուի
խմբագրութեան հրաւերին , եթէ
ուղղեմք առ Ուսումնական խոր-
հորդն Պայքարը օգնելու հա-
մար : Միացեալ ընկերութիւնն
եթէ արժան չհամարի Իզմիրի
պէս բարեկեցիկ վիճակի թեմե-
րէն միոյն վարժարանին համար
դասադիրք տալ , դոնէ հաճի միջ-
նորդել առ Ուսումնական խոր-
հորդն տեղոյն որ Պայքարը
լոց խնդիրն ինկատի առնելով հո-
գայ դպրոցական մանկտուրն կը-
թական սակաւորական պէտքերն ,
որոց համար մեծ գումարներ
պէտք չեն , ինչպէս կերելի նա-
մակէն :

(Թղթակցութիւն Փոնչի)

Պայքար (Իզմիրի առաջնորդա-
կան վիճակ) . 29 Մարտ 1888 .
Դիւղաքաղաքի աղքատին տնին
մի երկուսեւ վարժարան և մի եկե-
ղեցի . վարժարանին վիճակը շատ
սխալ ու ցաւալի է , վասն զի ի-
րեն սեպական նիւթական աղբիւր
մը չունի՝ ծախքն հոգալու համար .
եկեղեցին ունի կալուածներ , սա-
կայն նոցա հասցիւն հազիւ կը
բաւէ քահանայի և եկեղեցւոյ ծա-
խոց . տեղոյս աղքատներէն օ-
ժանդակութեան յոյս չկայ վար-
ժարանին համար , որովհետեւ նո-
ցա ստուար մասը չքաւոր , են ա-
մեն որ դժուարաւ կը հայթայթէ
իւր օրական ապրուստը . վարժա-
րանն յատուկ դաստիարակ և դա-
ստուած չունի . միայն նորեկ քա-
հանայն կը պաշտօնավարէ , զոր
Պատրիարքարանը զրկած էր անց-
եալները . Պէշիկմաշի եկեղեցւոյ
Տ. Առաքել քահանայն : Կը
խնդրեմք , հաճեցէ՛ք , Միացեալ ըն-
կերութեան ուշադրութիւնն հը-
րաւիրել և օգնութիւն խնդրել դո-

նէ դպրոցական զիւրեր , ինչպէս
Քերական , Հեգարան , Ընթերցա-
րան , Մայրենի Լեզու՝ առաջին
տարի , և այլն : Միացեալ ընկե-
րութեան պաշտպանութեան ներ-
քեւ բաղձով դպրոցը կը կառա-
վարուին . միթէ կարելի չէ՞ որ
զիւղաքաղաքի դպրոցն ալ յիշ-
եալ ընկերութեան պաշտպանու-
թեան ներքեւ մտնէ . մասնաւոր
դաստուած մը որդին , ամառը օ-
շակին կէսն՝ ընկերութեան , և
միւս կէսը մեր կողմանէ վճարուի
Յայտնի է թէ քահանայն զիւրա-
ւոր պաշտօնը յաճանադործու-
թիւնն է , և չկրնար ըստ արժան-
ւոյն վարել դպրոցական պաշտօնը :

Իւլի 2 Մարտ 1888 . - Վերջա-
պէս հինգշաբթի օր եկաւ Մա-
նիսայի շահատուկ , ամեն յուղ-
մանց , խայտառակութեանց և վեր-
դուլմանց տեղի տալէ ետք : Դեռ
ևս կը մնայ եղբի եթէ Վսեմ : Կա-
ռավարչը չընդադատէր , կըսեն ,
մեկնելու . կը դուրսն սորա շանքեր ,
զոր ի գործ դրեր է ծանր վտան-
գի մը առաջն առնելու համար .
թէ ևս այնպէս՝ Շահապաշեանի մեկ-
նած պահունքն մը կընեն ա-
նոր հակառակորդներէ մի , եր-
կուքն տուններ կը քարկոծեն և ա-
պակներ կը կտորեն : Ինչ որ ալ
ըլլայ՝ ուրախայի է որ Իզմիրի վի-
ճակը մի առ մի կը մաքրուի : Շա-
հատակ մ'ալ հոս ունիք . ուսու-
ցիչ մը , որ կրկին վարժարանե-
րու մէջ պաշտօն կը վարէ . ու-
սումնական խորհրդի Ատենապետը
իւր շուրջը չտեսներ թէ ինչ կանց-
նի , կը շնչէ իւր ականջին թէ ու-
սուցիչ է , ալ ամեն ինչ կը վեր-
ջանայ իրեն համար . ուսուցիչը ըս-
տածը ո՛ր է՝ չը կրնար զանազան
նել : Ատենապետ Եֆէնտիկին վոյ-
թը չէ՝ նա կըրաղի իւր պաշտօ-
նով և կը կարծէ թէ դպրոցներ
կը յառաջագիւմեն երբ դպրոցնե-
րու մասին աննպաստ խօսուածք
մը հերքէ . հերքումը իր ամենէն
մեծ զէնքն է . տեսանք սորա և
Մամուրեանի յերկրած հերքումն
Արեւելի մի թղթակցութեան գէ-
մ ուսումնական խորհրդոյն և դըպ-
րոցի տեսուչը չեն զիտեր թէ ի-
րենցմէ ո՛րու խօսքը աւելի կշիռ
ունի . դեռ անցեալ տարի էր՝ ու-
սումնական խորհրդոյ ատենա-
պետը հերքել ուղեց դրուածներ
այնպիսի իրողութիւններու վրայ ,
որոնք երբ կը պատահէին , ինք
Իզմիր չէր գտնուեր , այլ կար-
ծեմ ի Կեսարիա . բայց և այն-
պէս կտրուկ լեզուով մը կը ժա-
նայտարարէ թէ դպրոցներուն
կատմութիւնը դրուածներ սուտ են
բոլորովին : Այցելու մը կայցէ
դպրոցներ . աշակերտաց վիճակը
գոհացուցիչ չդտներ և դուրսը կը

խօսի . ամեն ոք կը լսէ . թղթա-
կից մ'ալ կը հրատարակէ . ու-
սումնական խորհուրդը կը վերադ-
նայ . - միթէ առաջին անգամ է
որ այցելուէ մը աննպաստ կար-
ծիք մը կը լսուի . ո՛չ . այլ և այն-
պէս կը դժուարի և հերքմադիր
մը երեւան կը հանէ . եթեպէհ
թէ այցելուն ստուգիւ արտօնու-
թիւն տուած ըլլայ հերքումի .
միթէ դժուար է եթեպէհ թէ
փափկաղղած այցելուի մը դիւ-
րին է իր համոզման հակառակը
խօսիլ տալ , անչափ երբ իրեն
գէմում կըլլայ . Եստեան Եֆէնտի
չէր կրնար պնդել ըսել թէ՛ ո՛չ ,
ձեր դպրոցներ լաւ չեն և այլն .
այլ շատ հաւանական է որ բա-
րեւարութեամբ պահ մը վարանի
համարձակօրէն իր կարծիքը յայտ-
նել , սակայն այս վարանում պէտք
չէ պաշտօնականը չափազանց
և իրենց նպաստաւոր իմն մեկնեն .
այլ փոխանակ հերքումներ պատ-
րաստելու , քիչ մը ճիշդ ենք դըպ-
րոցներու վիճակի բարելաւու-
թեան համար , որպէս զի ուրիշ
այցելութեան աւելի ևս այսօրիսի
յուզման և սրտադուրի մէջ չկը-
նան :

Սեփու (Պրոսպի առաջնորդա-
կան վիճակ) 26 Մարտ 1888 .
Դիւղիս Թաղական խորհրդոյ պաշ-
տօնավարութեան քառամեայ շըր-
ջանը լրացած , և խորհրդականը
Կեր. Ս. Առաջնորդ Հօր հրաժա-
րական մատուցած լինելով , ըստ
հրամանի և հրահանգի Նորին դե-
րաստութեան լինելով՝ զիւրիս եկե-
ղեցւոյ Տ. Նիկողայոս Աւագ քա-
հանայն ընտրել տուաւ նոր թա-
ղական խորհուրդ մը , որոյ ան-
դամը են Դարաճեան Պետրոս ,
Պէրպէրեան Թորոս , Պոյաճեան
Թորոս , Հոյրապետան Մեղրեանիկ ,
Չատիկեան Յովհաննէս , Մակար-
եան Կարապետ և Խաչատրեան
Յովհաննէս Եֆէնտիկ : Սորա յօ-
ժարակամ հաճեցան ընդունիլ այս
պաշտօնն : Անտարակոյս եմք թէ
պիտի աշխատին արդիւնաւոր հան-
դիւնաւ և ըստ ամենայնի պատ-
կել իրենց վերայ եղած հաստա-
կաց փոփոխութիւնն ու համարու-
մն շնորհակալութեամբ կը յիշատա-
կեմք թէ նախորդ Թաղական խոր-
հուրդը բաւական արդիւնաւոր
ընթացք ունեցաւ : Աղջկանց դաս-
տիարակութեան յարմար տեղ չը
կար , և աղջկանք՝ միայն մէկ վար-
ժուհւոյ հսկողութեան տակ՝ դը-
ճուճ , վատառողջ և բոլորովին
խաբուրդ յարկի մը մէջ միայն հա-
մարակ ընթերցանութեամբ ժա-
մայաճառ լինելու դատապարտ-
եալ էին . իսկ այժմ՝ չնորհիւ յիշ-
եալ Թաղական խորհրդոյ՝ Հովի-
սիմեան վարժարան անուն ընդար-
ձակ , ողջպահիկ և փառաւոր երկ-
յարկ շէնքի մը մէջ նախնական
ուսմանց մեծ մասը կուսանին ընդ-

հսկողութեամբ և-ճ պաշտօնէութե-
անց : Մանչ աղայք ևս , նոյն թա-
ղական խորհրդոյ անձանութե-
անիւք ու հոգածութեամբ , Լու-
սաւորչեան անուն նորակառոյց ե-
ռայարի գեղեցիկ վարժարանի մը
մէջ կարեւոր դասեր կուսուն և
բարոյական կըթութեամբ կը դաս-
տիարակուին : Ահա այս վիճակին
չարունակութիւնն և առաւել ևս
բարւոյումն , ինչպէս նաև ուրիշ
խնդրոց կարգադրութիւնը նորա-
կազմ Թաղական խորհրդոյ գոր-
ծունէութեան յուսովի է :

Մ. Ա. Կեղեկ-Պաշ

Պէշեւու (Նիկոմիդիոյ տաղ-
նորդական վիճակ) 26 Մարտ 1888 .
- Մերեւել աղգօդուտ լրագրոյ
123 հրդ թերթին մէջ Յ. Ռ. ըս-
տորագրութեամբ հրատարակեալ
նամակ մը ընթերցայ , որ զիւղէս
բողոքականաց պատուելին ձե-
ռօք իրենց դաւանութիւնէն դուրս
երկու լուսաւորչական աղքատնոց ,
խնամութեամբ չորս ճիւղ , պատ-
կադրութիւնը կը նկարագրէր , և
չորս ճիւղ պսակն Հայաստանեայց
Ս. Եկեղեցւոյ կանոնաց հակառակ
լինելը կը յայտարարէր , յարելով
թէ այլք ևս պիտի հետեւին այս
օրինակին : Շատ չափած , ահա
կատարուեցաւ յօդուածագրին
գուշակութիւնը : Դիւղիս աղքա-
տներէն Միւսանսեան Մ. Նշանի
կինն բուն բարեկենդանի շարաթ
օրն վախճանելով , թողուց երկու
որը և ծերունի կիսուր մը . եր-
կու եթէնակ յետոյ , յիշեալ ան-
ձը իւր խղճով վիճակը պատրը-
ուակ բռնելով , Թագ. խորհրդէն
կը խնդրէ որ թէ և մեծ պահոց
առթիւ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ
կարգաց ու կանոնաց հակա-
ռակ է պատկաբութիւն , բայց
եթէ կարելի է , դոնէ երկու որ-
բոց և ծերունի մօրը վրայ գըթա-
լով , պսակը կատարուի ընդ այրի
կնոյ վարկը վրանեան Միկոյի Խոր-
հուրդը մեծ պահոց օրեր պատ-
կադրութիւն ընելն բոլորովին հա-
կառակ դանելով Հայաստանեայց
Ս. Եկեղեցւոյ կարգաց և կանո-
նաց , հարկ դատեց Տ. Կարապետ
հայրն զրկելով , պէտք եղած հո-
ղեւոր իրաւունքն ու յորդորներն
խօսիլ և յետս կասեցնել իւր դի-
տաւորութենէն . քահանայն կեր-
թայ , կաշխատի և խօսք կառնու
մին Հայաստանեայց եկեղեցւոյ
պսակի համար սահմանադրած օ-
րեն համբերատարութեամբ սպա-
սելու . բայց Մ. Նշան ապա դրժե-
լով իւր խոստումը , ներկայ ամսոյս
23 ի գիշերն պսակուեցաւ յիշեալ
կնոյ հետ՝ բողոքականաց պատ-
ուելին ձեռօք : Շատ գէշ պիտի
լինի զիւրիս աղքատին վիճակն ,
եթէ տակաւին չարունակուին այս-
պիսի դայթակցուցիչ արարք : Թա-
ղական խորհրդոյ և երեւելեաց

ստորագրութեամբ զիւրեր զրկը-
ուեցան յԱռաջնորդարան և ի
Պատրիարքարան և ինքըրուեցաւ
կարգադրել զարժանն : Եւ զար-
մանալի չէ՞ որ տեղոյս բողոքա-
կանք առաջին տեղական կառավա-
րութեան դատ բացած են Արե-
ւելի վերոյիշեալ յօդուածագրին
դէմ՝ անպատուեալ համարելով
զիրենք :

Մ. Նշան Սօֆիեան

Պիւն . 24 Մարտ 1888 . - Ատա-
նայի միսիօնար Մանգիւրէ անուն
անձի ստորագրութեամբ նամակի
մը քաղաւածը հրատարակուեցաւ
վերջին օրեր քաղաքիս լրագրաց
ոմանց մէջ , հետեւեալ պարբերու-
թիւններով : Պիւն հաղար տուա-
րի անհրաժեշտ պէտք կայ , և
հինգ հաղար տուար միայն պէտք
է քիչ-քիչները մինչև դարուն
ապրեցնելու համար : Եւ այլն :
Մենք կ'օմէրի անունն ինչպէս յայտ-
նի է , իւրանտացի մը անունն է .
յայտնի է նաև թէ իւրանտացիք
մուկուած պապական են . իսկ
Իւրանտայի հիւսիսային մասին մէջ
կան հաւատաւորաց անձինք , որոնք
բողոքականութիւնն ընդունելով
թէ հաւատաւորաց և թէ աղքաւ-
րաց եղած են և յոյժ նշանաւոր
են իրենց բնաւորութեամբ , վրէժ-
խնդրութեամբ և այլն : Եւ Մենք
կ'օմէրի գերդաստանն սոյն աղքու-
րաց իւրանտացոց դասուն կը
վերաբերի անտարակոյս : Ատանա-
յի միսիօնարն կերելի թէ՛ հոռի-
մէականութենէ դարձած Իւրան-
տացի մ'է . այդ աղքին յատուկ
խորամանկութեամբ՝ իւր անձնա-
կան շահուն համար միսիօնարու-
թեան քօլը հագած՝ տեղոյս մի-
ամիսներէն դրամ կ'իզոյզէ . պար-
զապէս տգէտ ժողովրդեան ա-
րկուն կըծծէ , սուտ և սխալ տե-
ղեկութիւններ դրելով քաղաքիս
Պօր ընկերութեան անդամոց ու
մանց , որոց հետ՝ կըսեն թէ՛ մի-
սիօնարը ընկեր են , ժողովուրդը
խաբելով դրամ ստանալու հա-
մար : Այս միսիօնարի նամակը եր-
բէք լոյս չէր տեսներ քաղաքիս
լրագրաց էջերուն մէջ եթէ Պօր
ընկերութեան քարտուղարն իւր
ստորագրութեամբ չհաստատէր
զայն : Իւրանտացի միսիօնարն
քաղելով հրատարակել տրուած
նամակին դուրսութիւնն իսկ տարա-
կուսելի է ըստ իս , քաջ փոխաւրով
թէ տարուէ տարի դատարկու-
թեան դատապարտուած Պիւնի
արկը փոքր ինչ լեցնելու համար
ինչ արտաքոյ կարգի խաղախու-
թեան պաշտօնեայք , որոց ճիշդու-
թեան սովորութիւնը կոյր հաւա-
տացեալներէ զատ բոլոր աշխար-
հի ծանօթ են : Իւրանտացի Մենք
կ'օմէրի նամակն ի ձեռքն՝ պատ-
ուական Փոնչիլի-խմբագրականէն
քաղաքեալ քաղաքիս խմբագրաց
ոմանց դիմեցինք , ծանուցանելով

Թէ « Մօնթիօն »-ի անուն միտի-
նարի ձևանարկներն արդէն հրա-
պարակ եղած են հայ ազգային
լրագրաց էջերուն մէջ, ուստի հարկ
է չատ կարեւորութիւն չտալ մի-
սիօնարաց նամակներու (եթէ դո-
յութիւն ունին) կամ Պօլսո ըն-
կերութեան պաշտօնէից , որոց
հարպիկութիւնն է խեղաթիւրել
ամեն ինչ , խորանց անձնական
օգտին համաձայնեցնելու համար : »
Ըստ ամերիկական սովորութեան
քաղաքիս Պօլսո մեծ սուտ մը կը
կըլորէ հրապարակ , անմիաներ որ-
սալու խորհրդով անշուշտ իսկ նո-
րա ե ոչ մի բառին չենք հաւատար ,
այնչափ յայտնի է սորա կեղծու-
թիւնը : « Աստուայի սովին նպատ-
տելու համար մեր ըրած դիմում
ներէ գոյացած դրամը 15 հազար
տօլարի չափ կըլորէ 15 հազար
կաւեղներ թէ , « անհրաժեշտ
պէտք կայ դրամի . . . այո՛ , յոյժ
մեծ պէտք կայ անանկանալու մօտ
եղող Պօլսո ընկերութեան , որուն
յաճախորդներն այլ ևս չեն մե-
րեր իրենց դրամները՝ միսիօնարաց
զրպանները լեցնելու համար . այլ
կամին փոքր ինչ օգնութիւն ընել
երբ սով պատահէ և կամ հրդեհ :
Պօլսո ընկերութիւն կուզածը՝ ինչ-
պէս յայտնի է , բողոքական ճիւղ-
ուիթաց ընկերութիւններէ մին է
որ Միացեալ Նահանգաց մէջ ա-
մենէ յետագէմ և ամենէ նախա-
պաշարեալ ուսմիկ ժողովուրդէն
դրամ կհաւաքէ այլ և այլ գոյ-
թակցական միջոցներով , որոց քա-
նիններն ազգային լրագրաց մէջ
յաճախ հրատարակուած են . կե-
րելի թէ այս վերջին տարիներ
Տաճկաստանի մէջ տեղ տեղ տի-
բած թշուառութենէն օգուտ քա-
ղելով միսիօնարք և նոյա արեւո-
նեակը՝ ամեն ջանք կընեն յօգուտ
սովի դրամ հաւաքել պատրուա-
կելով , մինչդեռ իսկպաէս քայ-
քայելու մօտ եղող ընկերութիւնն
է որ դրամի պէտք ունի և ոչ թէ
Տաճկաստանի սովը . ասկէ դատ
մեք չենք հաւատար որ տեղացի
պարզամիտք 15 հազար տօլար վը-
ճարած են Աստուայի սովին ա-
ռաջին առնելու համար : Սրգէն
անցեալ օրեր լրագրելը կըսեն թէ
Պօլսո ընկերութիւնը իւր անշարժ
գրամագրի մեծ մասն ծախսած է

ի գուր , առանց որ և է միտարի-
նութեան , և լրագրելը կգուշակէ-
ին թէ վերջին օրեր երևան ելած
գաւառական երկպառակութեանց
պատճառաւ , մինչև ցարդ առա-
տօրէն նպատակ միտարի կանայր
ևս պիտի դադարեցնեն իրենց նուէր-
ներն , որով քիչ ատենէն հիմնա-
յատակ պիտի ըլլայ այդ ընկե-
րութիւնը : Կեղրակացնեմք թէ ոչ
Մօնթիօնի կողմէն կուզած իւրանա-
ցին նամակ դրած է և ոչ Աս-
տուայի մէջ սով մնացած է , ոչ Ա-
մերիկայի պարզամիտք մէկ դրամ
վճարած են , և ոչ ալ վիճարեն
միսիօնարի կամ սոցա գործակա-
տայններու խօսքով . բացառու-
թիւնը կարելի են , նկատելով թէ
հաշուատ և տգէտ նախապաշար-
եալներ կգտնուին հոս : Բայց ինչ-
պէս ըսինք , այդ խարխուլ հաս-
տատութիւնը չորս տարի վերայ
պահելու համար դրամ պէտք է .
դրամ ձեռք բերելու համար ալ
խորամանկութիւն պէտք է , որով
հետեւ համարողներէ գոյացած գը-
րամով աշխարհ ղեղելութեան մէջ
ապրել կարելի չէ այլ ևս . ի հա-
կէ ուրիշ տեսակ միջոցներու դի-
մելու է , որոց կարգէն է՝ ըստ
մեզ՝ Մօնթիօնի կողմէն կուզած իւրան-
տացւոյն պատմութիւնը , որ յարե-
նման է « ամպերու մէջ շինել ձեռ-
նարկուած պալատան » . . . - Ուս-
թըրէն կգրեն ինձ թէ ամայս 40
ին երկուշաբթի գիշեր Բաղէշի
Մօնթիօն Էֆէնտի Բարեղեան համ-
բուրելու երեկոյթի մը կերթայ ,
ուր երեսունի չափ արք և կանայք
զիրար լաւ մը համբուրելու զբա-
ղած լինելով , սենեկին մէջ եղած
վառարանը անուշադրութեամբ կը
չըլեն , յորմէ հրդեհ կը ծագի և
մեր Բաղէշի հայրենակիցի մաղա-
պուր փողոց կեւտուի : Արեւո-

նոյն յանձնաժողովոյ համար : Ա-
պա առեւտրական Մէրէնմըուի է-
ֆէնտի ըստ օրին վաղեց Ազգա-
յին ժողովոյ 1887-88 ի չըման ,
համառօտիւ յիշատակելով ժողո-
վոյն արդիւնքն :
— Ազգային վարչութեան Խա-
ռըն ժողովը , ըստ յանձնարա-
րութեան Ազգային ժողովոյ , ե-
րոյս արեւմտապարտական ընտ-
րութեան հանրագիրը պատրուա-
րած լինելով՝ երեսփոխանք ստո-
րագրեցին երէկ : Ինչպէս յայտնի
է , հանրագիրը պիտի տրուի Բ.
Դրան : Դրուած է թէ՛ երկու
տարի յառաջ երոստագրեալ Տ.
Նալի Պատրիարքը վախճանելով
Պօլսոյ Պատրիարք Տ. Յորութիւն
Ս. Սրբեպիսկոպոս ընտրեցաւ միա-
ձայն հաւանութեամբ ի պատրի-
արքութիւն երոստագրեալ . և ո-
րովհետեւ այժմ երոստագրեալ վա-
նոյց միաբանութիւնը նորին ամե-
նապատուութեան յերոսագէմ
գտնուին անհրաժեշտ կը համարի
և որովհետեւ նորին սրբաշու-
թիւնն ալ կը փափաքի երթալ յե-
րոսագէմ , ուստի կը խնդրուի որ
երոսագրեալ պատրիարքութեան
համար կատարուած ընտրութիւ-
նը վաւերացուի , և Պօլսոյ հա-
մար պատրիարքական տեղապահի
ընտրութեան հրաման տրուի :
— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ,
Պէշիկթաշի գերեզմանատան հա-
մար ըստ որոշման ազգային վար-
չութեան , Վեհափառ Հոյսապե-
տին Կոնդակին պարունակութեան
համաձայն գրեց կայսերական պա-
լատան հրամանատարին , բայց
պատասխան տրուեցաւ թէ նորին
Վեհափառութիւնը կը կրկնէ իւր
հրամանն , այն է՝ առանց փոխա-
դրութեան ոսկերոտեաց , ակնա-
հաճոյ երևոյթ մը տալ յիշեալ
գերեզմանատան , կանոնաւոր
պարտիզի ու ծաղկանոցի վերա-
ծելով զայն : Ըստ այսմ , Խառն
ժողովոյ որոշմամբ գրուեցաւ առ-
Գեր. Բարոզին և Թաղական Խոր-
հուրդն Պէշիկթաշի անշաղկաւ շը-
ջափակել յիշեալ գերեզմանա-
տունն և խնամ տանիլ միշտ մա-
քուր ու վաշելու վիճակի մէջ պա-
հելու համար :
— Խարբերքի գաւառական
ընդհանուր ժողովոյ վերակազմու-

թեան գործը կատարուած և ի
Պատրիարքարան գրուած լինե-
լով յիշեալ ժողովոյ ընտրութեան
օրինաւորութիւնը վաւերացաւ ,
և Կրօնական ու Բարաքական Ժո-
ղովոց ինչպէս նաեւ առաջնորդի
ընտրութեան հրահանգ գրուե-
ցաւ առաջնորդական ընտրելեաց
յանի հետ : Նշանակեալ ընտրե-
լիք են Այլադեան Տ. Յովսէփ ,
Մարաշեան Տ. Յովսէփ և Այլադ-
եան Տ. Նիկիթ վարդապետք :
— Խառն ժողովը ընդունելով
Տ. Խորիսեան Ս. Հօր ի վանահայ-
րութենէ վարդապ. վանաց հրա-
ժարականն , առժամայ կերպիւ
վանայ Առաջնորդարանին յանձնեց
յիշեալ վանաց տեսչութիւնն ու
մատակարարութիւնը :
— Չարանձագի առաջնորդա-
կան տեղապահ կարգեցաւ Տ.
Յովհաննէս վարդապետ Նէվրուզ-
եան , ընդունելով նորա հրաժա-
րական յառաջնորդական տե-
ղապահութենէ երջկայի :
— Հինգշաբթի Ղալաթիոյ Խոր-
հրդարանին մէջ տեղի ունեցաւ
հայկական քանի մը տառերու
հնումը ճշդելու համար կազմեալ
Յանձնաժողովոյ երրորդ նիստը :
Սոյն նստի մէջ կրկնուեցան ար-
դէն յայտնուած կարծիքներն ,
Ուսումնական Խորհրդոյ առեւա-
պետ Տարթ. Թիւրքաքան Էֆէնտի
վախար յայտնեց որ ժողովը վերջ-
նական եզրակացութեան մը յան-
դի . բայց որովհետեւ համայն ան-
դամը համակարծիք չէին , ուստի
Պ. Դր. Նիկողայեան յայտնեց թէ
այս խնդրոյ լուծումն աւելի կը-
նիւն Յանձնաժողովը՝ իւր վերջեա-
կան եզրակացութեան յանդէմ
յառաջ խնդրելը ներկայացնէ ազ-
գային գիտնական հաստատու-
թեանց , որպէս Լիվիանայ , ե-
րոսագրեալ , Վեհեփառ և Վիլն-
այի միաբանութեանց , Լիվիան-
այի Գեորգեան ձեմարանին , Մոս-
կուայի Լաւրերեան ձեմարանին ,
Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցին ,
և ակնաւոր հայագիտաց՝ որպէս
են Էմին , Պատկանեան , Այտըն-
եան , Ալիշան , Միլայէլ Փարթու-
ղալեան , Յովհաննէս Սաղըլ և ին-
չն . նոյնպէս և լրագրաց միջոցաւ
խնդրէ զաւառահայ բանասէրնե-

րէն , որպէս զի հաճին Ուսումնա-
կան Խորհրդոյն ուղարկել իրենց
երկրաց ժողովրդեան բուն հըն-
չումները , փոխադարձ լատինա-
կան տառերով : Սոյն առաջարկու-
թիւնն ընդունուեցաւ մեծամաս-
նութեան կողմէն և որոշուեցաւ
առանձին գրութեամբ հաղորդել
Ուսումնական Խորհրդոյ :
— Պատրիարքարանի Թուրքե-
րէն թղթակցութեան տնօրէն Խա-
չատուրեան Կարապետ Էֆէնտի
տաղիւ մայրը , տիկին Չիպա , եր-
կուշաբթի կերեց մահկանացուն և
հետեւեալ օրը յուղարկաւ որու-
թեան հանդէսը կատարուեցաւ ի
Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Իւսկիւտարի , ի
ներկայութեան խառն բաղմու-
թեան ազգայնոց և Պատրիարքա-
րանի պաշտօնէից : Տ. Խորիսեան
Հայրը ներկայ էր , վարդապետ-
ներէ և քահանաներէ չընդապա-
տեալ : Մարմինն ամփոփեցաւ ի դե-
րժմանատան տեղւոյն :
— Սպարթալեան Վսեմաշուր
Ստեփան ու Թաղաւոր Էֆէնտի
ըր երկուշաբթի առաւօտ մայ-
քաղաքս եկան Իզմիրէն :
— Ինչպէս նախորդ թերթով
գրած էինք , Մանիայի Շահապ-
լեան Յակօր վարդապետն եր-
կուշաբթի առաւօտ մայրաքաղա-
քս հասաւ :
— Ըստ յայտարարութեանն՝
զոր հրատարակեցինք անցեալ չա-
բաթ օր , Ասիական ընկերութեան
ի նպատ հանդէսը տեղի ունեցաւ
կիրակէ ամենայն կանոնաւորու-
թեամբ ի մեծ գահաւանդութիւն
հանդիսականաց , և 150 իրայի
չափ արդիւնք գոյացաւ :
— Բանտարկեալ հինգ ազգա-
յինք յորս է և Միլիտի Էֆէնտի
Սարգեան , երկուշաբթի յաքսոր
զրկուեցան Օսմանեան Արիւկէի
կողմերը :
ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Պատասխան , Աստիան , Պատուեա
Պարգև : - Իւլայի առաջին աստի-
ճան տրուեցաւ Եղիպտոսի օսման-
եան արտատուար պատկերով Ա.Տ.
մէտ Մոսիթար պաշայի առաջին
քարտուղար Արիֆ օղլի և երկ-
րորդ քարտուղար Մէհմետ Մուհ-
սին պէյի - Սանիյէ Միլիթմայիլ
աստիճան՝ Ն. Վսեմալեան օտար

Պ Ա Ր Ս Հ Ա Ն Դ Ե Ս Մ Բ (*)
(Վեպ Համագործակցութեան)
Ըստ երեւութիւն , եթէ զիս ա-
ռեւանդէին , կուզէր որ յափշտակիչը
զիս ուղղակիապէս դատէր :
Երկու սաղջը իւր հետեւորդ ծա-
ռայեցին ինձ մինչև պարլիս օրանք :
Կանխաւ կը վայելէին այն ազգեցու-
թիւնն որ պիտի արտադրէին մեծա-
վայելուչ հետեւորդներս ու ազգային
դոյններս :
Յաղթանակս ինձ ստոյգ կերելէր
Գաղտնի մնայ , սիրեցեալդ իմ
Լօր , տեսակ մը կանխադրեցան ազ-
գեցութեան ենթակայ էի , և կատար-
եալ մերժած չէի կարծել թէ մեր
յաղթողներն այդ թաթարի և քա-
ռանիկուն գլխոյ ցեղէն եղած լինին ,
զորմէ խօսեցայ խառն ինչ առաջ :
Միայն թէ , ի նորատու մեր հիւ-
րոց չնորհալի բացառութիւն մը կը-
նէի : Բայց ըստած էր ինձ թէ ամէն
կանխատեսութիւններս գիպուածով
մը վեր ի վայր պիտի չըջնէին :
Համայն բարեկամութիւն , առանց
և ոչ մին բացառելու , երեք կամ չորս
անգամ աւելի քան զայն ազգային
դոյները զիս կը բարձրացնէին , իսկ
զապով պաշտօնական , ոչ ոք կար
որ խաւարէր իմ երկուքս :
(*) Տես թիւ 2092

Պերճութեան , քաղաքապետու-
թեան և չնորհալի շարժումաց մէջ
կը մըցնէին , ամենքն ալ քաղաքահա-
մբուր և հայելի կերակէին , և զանոնք
ոյսպէս տեսնողներէն ոչ ոք չպիտի
երեւակայէր թէ ասոնք արիւն թա-
փողներ են :
Աստուած գիտէ թէ արիւնահեղ
եղած էին :
Իմ մտադրութեան գրաւուեցաւ
անոնցմէ մէկին . բարձրահասակ հա-
րկերապետ մ'էր այն , դժգոյն և ե-
րազարտ զէմբով , երեսը չըմպաւա-
եալ մետաքսահագոյն սեւ մորուսով
որ հրաշալի կերպիւ կը վայելէ իրեն ,
իւր ատտիլեանն արաբական ոճով ա-
մենածոյն կերպիւ ապրադրածեալ ,
այնպիսի բարակ մէջք մը կը սեղմէր :
Եւ բոլորէնք ու հունգարական
պարզան քան զայլ որպիսի լաւա-
դոյն և պլաստիկ կը պարէր : Ամենքս
ալ , ինչպէս ևս նոյնպէս ևս , այլք կը
լալիէինք զնա մեր հայեացքով :
Եւ քան զիւր պարկէն և քաղցրիկ
խօսքերն լաւագոյն ևս արժող բանն ,
իւր գեղեցիկ դաշտիկ հայեացքն
մէջ գտնուած այն չեմ գիտեր ինչն
էր որ կը հնայէր , կը դիմէր , կը մազ-
նիտացնէր , հողի կուտար ու կըս-
պանէր :
Փամ մը չաւսած , ամենքին ալ

յափշտակուած էինք միշտ ես որպէս
և այլք :
Եթէ այդ արագ արշաւատուրիւ
պատերազմի երթար , վաշ եկեր է
թշնամի մարտիոցներու զլխուն :
Մտածէ՛ անգամ մը իմ յուզմուն-
քս , երբ քովս դալով ինչ քաղաքի
մը խաղալու չնորհն ուղեց :
Բարէ՛ , անիծապարտ խոստում մը
տուած էի . ա՛հ , եթէ այս առտուան
սուրհանդակը կըցած ինչքա զալ կան-
չէի եմ պարկիկս որ և է գնդապե-
տի՛ մը կողմանէ :
« Այաւ ուրեմն պատասխանեց ,
երկրորդին համար պիտի լինի . այն-
պէս չէ՛ » :
Այաւ քովիս նստաւ :
Ալ չեմ գիտեր թէ ինչ պատաս-
խանեցի , քանզի ինձ լաւ կը թուէր
թէ կերպիւն և երանութենէ յերա-
նութիւն կը սաւառնէի :
— Մի՛ գուցէ զիս մոռնա՛ք ,
կրկնեց :
Յիմարաբար պիտի ըսէի նա թէ
աւելի ևս պիտի մոռնայի թէ յաշտար-
հի եմ , սակայն ուշաբերեցայ :
Ուստի պարզապէս պատասխանե-
ցի թէ խոստումնքս չեմ մոռնար եր-
բէք :
« Բայց եթէ երբեք զիս չհանչա-
լու լինիք , սիրեց » :

— Հաղարաց մէջն պիտի ճանչ-
նամ զձեզ , ճայնեց սիրտս :
Այլ կապալէմ որ հաւատարք թէ
այն անխորհրդաւորութեան մեղ-
սակից չեղաւ չըմբուքս :
Միայն թէ , վրեժնս վարդ մը
քաղցի , և ամենամատարներ կերպիւ
մը զայն նախ նուիրելով ,
« Պիտի ճանչնամ զձեզ , ըսի , այն
նշանաւ : »
Գործակալ մը անցաւ իմ ազա-
տեւու տունն ինչ աւելի անմիջով
բարձրագլուի չափի կրնար լինիլ :
Նոքա որք կենթադրեն թէ կեղ-
ծաւոր և կերպարանալիսեալ եմք ,
իրաւունք ունինք արդեօք :
Ժպտիհն այն վարդը չըմբուց
տուար , թէ և չէի գիտեր , սակայն
տեսայ :
Արդ եթէ կրնամ , մեկնէ՛ դուրս :
Մնայ որ , այս պառուս , սլախարհ
մէկիւր դար , չափի կրնայի , աչքերս
վրան արձակել :
Այնուհետեւ ծանր կերպիւ հեռա-
ցաւ և զնայ ի բացուստ այլ դէմ
նստաւ :
Սակաւ ինչ ծածկաբար զայն դի-
տեցի զիսնալու համար թէ սուրիչ
հետ պիտի պարէր :
Չարեւի , և եւս սքանչացայ :
Ինչո՞ք :

Աստիկ դարձեալ հարցում մը ,
որո չեմ ջանար լուծել :
Սոստացած քաղաքիս բոլորիս-
կան և հունգարական պար մը կան-
չաւոր դուրս : Յաւանականութիւն
մը տեսեցին , մանաւանդ « ճարմն ի
թանձը » (հունգարական կրկնութիւ-
նը ու տառապանքն) , որ կատա-
նայր չլիւրճանալ :
Արդ ամենուն ալ ներսը մտեր էր
սատանան որ ոյսպէս կոտորուին , ա-
նոնք , որք երեք գիշեր չէին քնա-
ցեր , և չէին գիտեր թէ որպիսի ան-
համբերութեամբ կապուէին իմ քառ-
րիկս :
Այս ժամանակամիջոցին յոյժ նա-
խատիւ և կարի գրաւոր գնդապետ
մը , Պ. Շ . . . եկած էր մատուցանել
ինձ իւր մեծարանքն . գերմանական
անուն մը կը կրէր և մեր լեզուն սոս-
կալի կերպիւ կը խօսէր : Սակայն այս
բան չէր արդիւրը զինք միշտ խօսել :
Իւր սիրեցեալ անձնաւորութեան
յատկանշաւոր շնորհաց մին այն էր
որ ակամջ ծանր էր : Թնդանութի
ճայնին վարժ և սովորած լինելուն
համար , ոչ թէ կը խօսի այլ կը դո-
ւայ :

(Մահացէ՛ Եղիպտոս)

